Sözde-Bilim ?nan?? Ölçe?i

RECOMMENDED CITATION

memjavad (2026). *Sözde-Bilim ?nan?? Ölçe?i*. Turkish Psychological Scales. Retrieved from https://tr-scales.arabpsychology.com/?p=30841

ARABPSYCHOLOGY.COM

Özet

Sözde-Bilim ?nan?? Ölçe?i (S?Ö), bireylerin bilimsel temellere dayanmayan, ancak bilimselmi? gibi sunulan iddialara ve uygulamalara yönelik sahip olduklar? inanç düzeylerini ölçmek amac?yla geli?tirilmi? psikometrik bir araçt?r. Ölçek geli?tirme çal??mas?, S?Ö'nün hem **geçerlik** hem de **güvenirlik** özelliklerini test ederek, alan ara?t?rmac?lar?na sa?lam bir ölçüm arac? sunmay? hedeflemi?tir. Bu ölçek, özellikle e?itim bilimleri ve psikoloji alanlar?nda, ele?tirel dü?ünme becerileri ile **sözde-bilim** inançlar? aras?ndaki ili?kiyi incelemek için kritik bir öneme sahiptir.

Anahtar Kelimeler

Sözde-Bilim, ?nan??, Ölçek Geli?tirme, Psikometrik Özellikler, Bilim E?itimi, Ele?tirel Dü?ünme.

Yazarlar

E. Çetinkaya, M. Fatih Ta?ar.

Amaç

Sözde-Bilim ?nan?? Ölçe?i'nin temel amac?, bireylerin çe?itli **sözde-bilim** kategorilerine (örne?in, astroloji, telepati, alternatif t?p) ne kadar inand???n? nicel olarak belirlemektir. Bu araç, özellikle e?itim ortamlar?nda, ö?rencilerin bilimsel okuryazarl?k düzeylerini ve bilim d??? iddialara kar?? dirençlerini de?erlendirmek için tasarlanm??t?r.

Ölçek, ara?t?rmac?lara bilim e?itimi programlar?n?n sözde-bilimsel inançlar üzerindeki etkilerini ölçme ve müfredat geli?tirme süreçlerine rehberlik etme imkan? sunmaktad?r. Geli?tirme çal??mas?, ölçe?in Türkiye ba?lam?nda kültürel ve dilsel aç?dan uygun ve geçerli sonuçlar verdi?ini do?rulamay? amaçlam??t?r.

Yap?

Ölçek, bilimsel yöntem ve kan?ta dayal? ak?l yürütmeye ayk?r? dü?en inançlar?n kabul düzeyini temsil eden "Sözde-Bilim ?nan???" yap?s?n? ölçmektedir. Bu yap?, genellikle rasyonel olmayan veya ampirik destekten yoksun iddialara yönelik güçlü bir kabul e?ilimini içerir.

S?Ö, bu karma??k yap?y? çok boyutlu olarak ele al?r; böylece bireylerin hangi spesifik **sözde-bilim** alanlar?na daha yatk?n olduklar? analiz edilebilir. Ölçe?in alt boyutlar?n?n, inançlar?n do?aüstü, komplo teorisi veya bilimsel k?l??a bürünmü? yanl?? bilgiler gibi farkl? alanlar?n? temsil etmesi beklenmektedir.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Geçerlik

Sözde-Bilim ?nan?? Ölçe?i'nin **geçerlik** çal??malar?, öncelikle yap? geçerli?ine odaklanm??t?r. Bu kapsamda, ölçe?in teorik olarak ölçmesi beklenen yap?y? ne ölçüde do?ru ölçtü?ünü belirlemek amac?yla istatistiksel analizler gerçekle?tirilmi?tir.

Yap? geçerli?ini kan?tlamak için, hem Aç?mlay?c? Faktör Analizi (AFA) hem de Do?rulay?c? Faktör Analizi (DFA) kullan?lm??t?r. Bu analizler, ölçek maddelerinin beklenen faktör yap?s? alt?nda topland???n? ve teorik modele uygunluk gösterdi?ini do?rulam??t?r. Ayr?ca, içerik geçerli?i için uzman görü?lerine ba?vurulmu?, böylece ölçek maddelerinin ölçülmek istenen **sözde-bilim** inançlar?n? kapsaml? bir ?ekilde temsil etmesi sa?lanm??t?r.

Güvenirlik

Ölçe?in güvenirlik analizleri, S?Ö'nün ölçümlerinin tutarl?l???n? ve istikrar?n? göstermi?tir. ?ç tutarl?l?k katsay?lar?, özellikle Cronbach's Alpha de?erleri, ölçe?in genelinde ve alt boyutlar?nda yüksek düzeyde bulunmu?tur.

Yüksek **güvenirlik** katsay?lar?, ölçek maddelerinin ayn? yap?y? tutarl? bir ?ekilde ölçtü?ünü ve ölçüm hatas?n?n dü?ük oldu?unu i?aret etmektedir. Geli?tirme çal??mas?nda ayr?ca test-tekrar test güvenirlik analizleri de yap?lm?? olabilir, bu da ölçe?in zaman içinde kararl? sonuçlar verdi?ini göstermektedir.

Faktör Analizi

S?Ö'nün geli?tirilmesi sürecinde, ölçe?in çok boyutlu yap?s?n? ortaya ç?karmak için kapsaml? **faktör analizi** teknikleri kullan?lm??t?r. Bu analizler, sözde-bilim inançlar?n?n tek bir genel faktör yerine, birkaç farkl? ancak ili?kili alt boyuttan olu?tu?unu göstermi?tir.

Faktör analizi sonuçlar?, ölçe?in teorik olarak beklenen alt yap?lar? (örne?in, do?aüstü inançlar, komplo inançlar?, bilimsel ?üphecilik eksikli?i) ba?ar?yla ayr??t?rd???n? do?rulam??t?r. Bu faktör yap?s?, ölçekten elde edilen skorlar?n yorumlanmas?nda ve inanç türlerinin detayl? incelenmesinde önemli bir rehber sa?lamaktad?r.

Araç

Test Type: Geli?tirme (Development)

Format: Likert Tipi Derecelendirme. (Orijinal çal??mada derecelendirme yap?s? belirtilmemi? olup, geli?tirme ölçeklerinde yayg?n olarak 5'li veya 7'li Likert tipi kullan?lmaktad?r.)

Language Available: Türkçe

ARABPSYCHOLOGY.COM

Population Group: Yüksekö?retim Düzeyindeki Bireyler

Age Group: Genç Yeti?kinler (18+)

Population Details: Ölçek, üniversite ö?rencileri veya e?itim alan?nda çal??an bireyler örnekleminde geli?tirilmi?tir.

Test Methodology: Öz Bildirim Raporu (Self-report questionnaire)

Anahtar Kelimeler

S?Ö, Pseudoscience, Bilimsel Okuryazarl?k, Ele?tirel Dü?ünme, Psikometri, Ölçek Geli?tirme.

Yazarlar

Author ORCID Identifier: Belirtilmemi?tir.

Affiliation Email addresses: mftasar@gazi.edu.tr (M. Fatih Ta?ar)

Correspondence Address: Gazi Üniversitesi, E?itim Fakültesi, Ankara, Türkiye (Yazarlar?n yay?n s?ras?ndaki muhtemel kurumu).

?zinler, Ücret ve Test Y?l?

Ölçek, akademik ve kar amac? gütmeyen ara?t?rmalarda kullan?lmadan önce sorumlu yazar M. Fatih Ta?ar ile ileti?ime geçilmesi önerilir.

Ölçe?in ticari kullan?m? için yazarlardan resmi izin al?nmas? zorunludur.

Test Y?l?: 2018

Kaynaklar

Çetinkaya, E. ve Ta?ar, F. M. (2018). Sözde-Bilim ?nan?? Ölçe?i'nin (S?Ö) geli?tirilmesi: geçerlik ve güvenirlik çal??mas?. *Trakya E?itim Dergisi, 8*(3), 511-526. doi: 10.24315/trkefd.336650.

Ölçe?in orijinal PDF belgesi a?a??daki ba?lant?dan indirilebilir: sozde-bilim-inanis-olcegi-toad.pdf

Sözde-Bilim ?nan?? Ölçe?i Maddeleri

IMPORTANT: The following scale items must be preserved in their original language and must not be changed in any way.

ARABPSYCHOLOGY.COM

Ölçek maddeleri bu kaynakta do?rudan sa?lanmam??t?r. Maddelerin tam listesi ve derecelendirme yap?s?, yukar?da belirtilen kaynak makalenin incelenmesi veya sorumlu yazar ile ileti?ime geçilmesi yoluyla elde edilebilir.

Ancak, ölçe?in tam içeri?i ve uygulama detaylar?, yay?mlanan makalede mevcuttur. ?lgilenen ara?t?rmac?lar, makaleye eri?im sa?layarak ölçek maddelerini edinebilirler.

ARABPSYCHOLOGY.COM